

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ

I. A HUMANISTA IRODALOM KIALAKULÁSA

VITÉZ JÁNOS

Második levél Pál főesperesnek. Ford. Boronkai Iván	5
János kormányzó úr nevében Frigyes római királynak. Ford. Boronkai Iván	7
A németújhelyi kongresszuson V. László király és a magyar rendek nevében elhangzott beszéde (részlet) Ford. Gerézdi Rabán	9

JANUS PANNONIUS

Itáliai epigrammák

Guarinóhoz. Ford. Kardos Tibor	10
Guarinó dicsérete. Ford. Zala Mária	10
Gryllushoz. Ford. Végh György	11
Gryllusra. Ford. Hegedűs István	11
Hugóra. Ford. Kardos Tibor	11
Prosperhez. Ford. Tellér Gyula	11
Szilviáról. Ford. Berczeli A. Károly	12
Leonello sírverse. Ford. Weöres Sándor	12
Kikacagja a római búcsúsokat. Ford. Végh György	12
Ugyanarról. Ford. Végh György	13
Ugyanarról. Ford. Végh György	13
Kocsmáros a jubileum évében. Ford. Végh György	13
Kigúnyolja Galeotto zarándokútját. Ford. Végh György	13
Aeneas Sylviushoz. Ford. Áprily Lajos	14
Martialishoz. Ford. Csorba Győző	14
Panaszkodik, hogy társai bordélyházba csalták. Ford. Dybas Tihamér	15
Ágneshez. Ford. Kardos Tibor	15
A nyárfák nem teremnek borostyánkövet. Ford. Csorba Győző	15
Önmagáról. Ford. Kálnoky László	16
Névváltoztatásáról. Ford. Berczeli A. Károly	16
Hunyadi Jánosnak, Mátyás király atyjának sírfelirata. Ford. Csorba Győző	16

Magyarországi epigrammák

Mátyás megválasztása Magyarország királyává. Ford. Kálnoky László	17
Könyörgés az istenekhez a török ellen hadba induló Mátyás királyért. Ford. Illyés Gyula	17
A Narni-i Galeottóhoz. Ford. Csorba Győző	17
A királyi kocsit vonó szarvas. Ford. Vajda Endre	18
Pannonia dicsérete. Ford. Berczeli A. Károly	18
Marsilio Ficinóról. Ford. Weöres Sándor	18
Egy dunántúli mandulafáról. Ford. Weöres Sándor	19
Mátyás királyhoz. Ford. Tellér Gyula	19
Mars istenhez békességért. Ford. Kardos Tibor	19
Békéért. Ford. Kálnoky László	20

A firenzeiek által Mátyás királynak küldött oroszlánokról. Ford. Végh György	20
A haldokló Janus Pannonius. Ford. Tellér Gyula	20
<i>Itáliai elégiák és dicsőítő énekek</i>	
Perinushoz. Ford. Végh György	21
A hónapok vetélkedése. Ford. Kardos Tibor	21
Marco Giorgiónak és Antoniolónak, mikor Scientában nyaraltak. Ford. Tellér Gyula	22
Dicsőítő ének a veronai Guarínóhoz (részletek) Ford. Csorba Győző	23
Búcsú a múzsáktól. Ford. Kerényi Grácia	27
Andrea Mantegna padovai festő dicsérete. Ford. Kálnoky László	28
Az olasz nimfák legdicsőbbikének, Feronia istennőnek. Ford. Csorba Győző	29
<i>Magyarországi elégiák és ódák</i>	
Búcsú Váradtól. Ford. Áprily Lajos	31
A lázbeteg Janus a táborozó Balázsnak. Ford. Takáts Gyula	32
Nyárdél egén ragyogó üstökös. Ford. Weöres Sándor	33
A vadkan és a szarvas. Ford. Illyés Gyula	34
Síratóének anyjának, Borbálának halálára. Ford. Csorba Győző	35
Szidalmazza a holdat, mivel anyját elragadta. Ford. Nemes Nagy Ágnes	38
Mátyás magyar király válasza... Ford. Csorba Győző	41
Mikor a táborban megbetegedett. Ford. Kálnoky László	44
Betegeskedése miatt panaszkodik... Ford. Áprily Lajos	46
Az álomhoz. Ford. Berczeli A. Károly	47
Saját lelkéhez. Ford. Berczeli A. Károly	49
Az árvíz. Ford. Csorba Győző	50
A roskadozó gyümölcsfa. Ford. Kardos László	55
Bajoni István követ vadászkalandjáról. Ford. Kerényi Grácia	55
János Henrikhez, a germán költőhöz. Ford. Jelenits István	57
Óda ugyanahhoz. Ford. Jelenits István	58
<i>Prózai írások</i>	
Pseudo-Démoszthenész epitáphiosza. Ford. Horváth János	59
Levél Galeotto Marzióhoz. Ford. Boronkai Iván	64
GARÁZDA PÉTER	
Saját sírfelirata. Ford. Tóth István	66
MEGYERICSEI JÁNOS	
Saját sírfelirata. Ford. Tóth István	66
HUNYADI MÁTYÁS	
II. Pius pápának. Ford. Boronkai Iván	67
Levél Viktorin herceghez. Ford. Gerézdi Rabán	67
Levél Pomponio Letónak. Ford. Boronkai Iván	68
PIETRO RANSANO	
Minden idők évkönyvei (részlet). Ford. Kulcsár Péter	69
GALEOTTO MARZIO	
Könyve Mátyás király tetteiről (részletek) Ford. Kardos Tibor	74
ANTONIO BONFINI	
Magyar történet (részlet) Ford. Kulcsár Péter	83
VÁRADI PÉTER	
II. Ulászló királynak. Ford. Boronkai Iván	96
Keszthölci Mihálynak. Ford. Boronkai Iván	97
HAGYMÁSI BÁLINT	
Magyarországhoz (részlet) Ford. Takáts Gyula	98
WERBŐCZY ISTVÁN	
Nemes Magyarország szokásjogának hármaskönyve. Ajánlás. Ford. Kolozsvári Sándor és Óvári Kelemen	98

TAURINUS ISTVÁN

Stauromachia, avagy a keresztések paraszti háborúja (részletek) Ford. Muraközy Gyula	102
NAGYSZOMBATI MÁRTON	
Magyarország főuraihoz (részletek) Ford. Majtényi Árpád	109
BRODARICS ISTVÁN	
Igaz történet. Ford. Kulcsár Péter	114

II. A REFORMÁCIÓ ÉVTIZEDEINEK IRODALMA

<i>1. Tudós humanista irodalom</i>	127
OLÁH MIKLÓS	
Rotterdami Erasmus sírfelirata. Ford. Ford. Tóth István	127
Hungaria (részletek) Ford. Kardos Tibor	127
KOMJÁTHY BENEDEK	
Az Szent Pál levelei magyar nyelven. Ajánlás	127
PESTI GÁBOR	
Ezópus fabulái (részletek)	130
SYLVESTER JÁNOS	
Magyar–latin grammatika (részlet). Ford. Szörényi László	134
Újtestamentum magyar nyelven (részletek)	138
Levél Nádasdy Tamáshoz. Ford. Gerézdi Rabán	140
ZAY FERENC	
Az Lándorfejrívár elveszésének oka e vót és így esött (részlet)	141
MINDSZENTI GÁBOR	
Diáriuma öreg János király haláláról	143
SZERÉMI GYÖRGY	
Emlékirata (részletek) Ford. Kardos Tibor	147
ZSÁMBOKY JÁNOS	
Sziget ostromának előadása. Ford. M. Tihanyi Gyöngyi	150
Janus Pannoniushoz. Ford. Geréb László	154
Liszi Jánosnak a Janus Pannonius-kiadás ajánlásaként. Ford. Vásárhelyi Judit	154
<i>2. A reformáció irodalma</i>	157
DÉVAI BÍRÓ MÁTYÁS	
Magyar helyesírás	157
FARKAS ANDRÁS	
Az zsidó és magyar nemzetről (részletek)	157
BATIZI ANDRÁS	
Az istenfélő Zsuzsánna asszonnak históriája	160
Meglőtt és megleendő dolgoknak teremtéstül fogva mind az ítéletig való históriája (részletek)	166
SZKHÁROSI HORVÁT ANDRÁS	
Vigasztaló ének	171
Kétféle hitről (részletek)	172
Emberi szerzésről	178
Az fejedelemségről	180
Az fősvénységről	188
ISMERETLEN SZERZŐ	
Jeremiás próféta könyörgéséből	195
SZTÁRAI MIHÁLY	
Az igaz papságnak tiköre	197
74. zsoltár	207
Szent Illyésnek és Ákháb királynak idejében lött dolgokról (részlet)	207
ISMERETLEN SZERZŐ	
46. zsoltár (Luther éneke)	208

KECSKEMÉTI VÉG MIHÁLY	
55. zsoltár	209
SZEGEDI GERGELY	
Micsodás az fesvény ember	210
7. zsoltár	213
10. zsoltár	214
31. zsoltár	215
38. zsoltár	215
A magyaroknak siralmas éneke a tatár rablásáról (részlet)	216
MELIUS JUHÁSZ PÉTER	
Herbárium (részletek)	218
KÁROLYI GÁSPÁR	
Két könyv (részlet)	220
Szent Biblia (részlet az előszóból)	225
ISMERETLEN SZERZŐ	
Comoedia Balassi Menyhárt árultatásáru	227
ISMERETLEN SZERZŐ	
Debreceni disputa (részletek)	237
HELTAI GÁSPÁR	
A részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógus (részlet)	249
Száz fabula (részletek)	252
Háló (részletek)	266
Ponciánus császár históriája (részletek)	270
Chronica az magyaroknak dolgairól (részletek)	276
BORNEMISZA PÉTER	
Siralmas énnéköm	284
Énekecske gyermekek rengetésére	285
Tragoedia magyar nyelven (Elektra)	285
Az ördögi kísértetekről (részletek)	310
3. Deák-irodalom	319
TAR BENEDEK	
Házasságrul való dicséret	319
ISMERETLEN SZERZŐK	
Házások éneki	321
Responsio	322
Adhortatio mulierum (Asszonyok intése)	323
Szendrői hegedős ének	325
Pajkos ének	326
TINÓDI LANTOS SEBESTYÉN	
A Cronica előszava	328
Buda veszéséről és Terek Bálint fogságáról	328
Sokféle részögösről	338
Hadnagyoknak tanúság	338
Kapitán György bajviadalja (részletek)	340
Az udvarbírákról és kulcsárokról	343
Szegedi veszedelem (részlet)	346
Budai Ali basa históriája (részlet)	352
Egri históriának summája	355
Az János király fiáról való szép krónika (részletek)	366
BATTHYÁNY ORBÁN	
Az háborúságnak szenvedéséről	368
RÁSKAY GÁSPÁR	
Egy szép história	370

NAGYBÁNCSAI MÁTYÁS

História az vitéz Hunyadi János vajdáról (részlet)	386
ISMERETLEN SZERZŐ	
Szép ének a gyulai vitézekről	391
HORVÁTH ILONA	
Panaszének	396
VALKAI ANDRÁS	
Bánk bán históriája	397
GÖRCSONI AMBRUS	
Mátyás király históriája (részlet)	405

III. A RENESZÁNSZ IRODALOM FÉNYKORA

<i>1. Udvari irodalom</i>	410
FORGÁCH FERENC	
Emlékirat Magyarország állapotáról (részlet) Ford. Borzsák István	410
BUDAI PARMENIUS ISTVÁN	
Epibatikon (részlet) Ford. Csorba Győző	412
KOVACSÓCZY FARKAS	
Dialógus Erdély igazgatásáról (részlet) Ford. Bónis György	417
BARANYAI DECSI JÁNOS	
Ötezer görög–latin–magyar adagium (részlet az ajánlásból) Ford. Csonka Ferenc ..	419
Az Caius Crispus Sallustiusnak két históriája (részlet)	420
Magyar história (részlet) Ford. Kulcsár Péter	422
ISTVÁNFFY MIKLÓS	
Egy csodálatosan szép hársfára. Ford. Hegyi György	424
Felirat a casseli Nicasius Ellebodus sírjára. Ford. Hegyi György	425
História (részletek) Ford. Endrei Ákos	425
PATAKI NÉVTELEN	
Eurialusnak és Lucretiának szép históriája	428
BALASSI BÁLINT	
Kölem-kölemféle szerelmes éneki, kik között egynéhány isteni dicsíret és vitézsígről való ének is vagyon	468
ELSŐ, Aenigma	
<i>Jelentem versben mesémet</i>	468
MÁSODIK, Kristina nevére	
<i>Cupido szívemben</i>	469
HARMADIK	
<i>Eredj, édes gyűrőm</i>	470
NEGYEDIK	
<i>Bizon esmérem rajtam most erejét</i>	472
ÖTÖDIK	
<i>Nő az én örömem most az én szép</i>	474
HATODIK, Bebek Judit nevére	
<i>Beteges lelke</i>	475
HETEDIK, Morgai Kata nevére	
<i>Mondják jövendőlk</i>	476
NYOLCADIK	
<i>Reménségem</i>	477
KILENCEDIK, kit az szeretőjével való haragjában szerzett	
<i>Ó, te csalárd világ</i>	479
TIZEDIK, kiben az szeretője háládatlansága és keménsége felől panaszolkodik	
<i>Valaki azt hiszi</i>	480
TIZENEGYEDIK, borivóknak való	
<i>Áldott szép Pünkösdek</i>	482

[TIZENKETTŐDIK] Decima secunda, ejusdem generis <i>Széllyel tündökleni</i>	483
TIZENHARMADIK, kit egy szép leány nevével szerzett <i>Síralmas nékem</i>	484
[TIZENNEGYEDIK] Decima quartus, Borbála nevére <i>Csak búbánat immár</i>	485
TIZENÖTÖDIK, Ad apes <i>Hallám egy ifjúnak</i>	487
TIZENHATODIK, Insomnium extra[hit] <i>Kikeletkor, jó Pünkösöd havában</i>	488
TIZENHETEDIK, kiben annak adja okát, hogy él, noha a lélek a szerelmeséhez elszökött tőle <i>Csókolván ez minap</i>	490
TIZENNYOLCADIK, kiben örül, hogy megszabadult az szerelemtől <i>Szabadsága vagyon</i>	491
TIZENKILENCEDIK, titkos szerelméről szerzette <i>Vajha én tüzemnek</i>	492
HUSZADIK, Somnium proponit <i>Már csak éjjel hadna</i>	493
HUSZONEGYEDIK <i>Nő az én gyötrelmem</i>	494
HUSZONKETTŐDIK, kit egy násfa felett küldött volt a szeretőjének <i>Íme, az pellikán</i>	495
HUSZONHARMADIK <i>Keserítette sok bú és bánat az én szívemet</i>	496
[HUSZONNEGYEDIK] Poema vigesimum quartum, kit egy bokrétáról szerzett <i>Most adá virágom</i>	497
[HUSZONÖTÖDIK] Vigesimum quintum, Losonczy Anna nevére <i>Lelkemet szállotta</i>	498
[HUSZONHATODIK] Vigesimum sextum, kit egy gyémántkereszt mellett küldött volt a szeretőjének <i>Szentírás szerint is</i>	499
HUSZONHETEDIK, Anna nevére, kiben a szeretője ok nélkül való haragja és gyanúsága felől ír <i>Az én szerelmesem</i>	500
HOSZONNYOLCADIK, egy török ének: <i>Minap múltatni mentemben</i>	501
[HUSZONKILENCEDIK] Vigesimum nonum, Carmen tenui nec pingui Miner- va compositum <i>Mint sík mezőn</i>	502
HARMINCADIK <i>Mire most, barátom</i>	503
[HARMINCEGYEDIK] [HARMINCKETTŐDIK], egy lengyel ének <i>Áldj meg minket, Úristen</i>	506
HARMINCHARMADIK, kiben bűne bocsánataért könyörgett akkor, hogy házasodni szándékozott <i>Bocsásd meg, Úristen</i>	506
HARMINCNEGYEDIK, Ezt akkor szerzette, hogy az felesége idegenségét és hamisságát észébe kezdte venni <i>Méznél édesb szép szók</i>	508
HARMINCÖTÖDIK, Ezt akkor szerzette, hogy az ő felesége idegensége miatt az régi szeretőjén kezdett szívében megindulni <i>Régi szerelmem nagy tüze</i>	509

[HARMINCHATODIK], Kívánsága szerint cselekszik (tudniillik egy igen-igen szép kegyest [ígér]), okát jelenti Venus annak is, miért árolta el az felesége	
<i>Egy nagy követséggel</i>	510
HARMINCHETEDIK, Ezt akkor szerzette, mikor az feleségétől elvált	
<i>Ez világgal bíró</i>	510
HARMINCNYOLCADIK, Immár hogy az Cupido mutatására megsaldítja Juliát	
<i>Egy kegyes képében</i>	512
HARMINCKILENCEDIK, Hogy Júliára találja, így köszöne néki	
<i>Et világ sem kell már nékem</i>	513
NEGYVENEDIK, Cupidónak való könyörgés	
<i>Engemet régolta</i>	514
NEGYVENEGYEDIK, De Julia venante: A Julia vadászatjáról	
<i>Széllyel hogy vadásza</i>	516
NEGYVENKETTŐDIK, Inventio poetica: Azt írja meg, mint veszett öszve Julia Cupidóval	
<i>Fáradsága után</i>	517
NEGYVENHARMADIK, A fülemilének szól	
<i>Te, szép fülemile</i>	518
NEGYVENEGYEDIK, Inventio poetica: Grues alloquitur: A darvaknak szól	
<i>Mindennap jó reggel</i>	519
NEGYVENÖTÖDIK, Dialogus, kiben azt beszél egy barátjával a maga szerelméről	
<i>Kérde egy barátom</i>	520
NEGYVENHATODIK, Az Dobó Jakab éneke, Az már szintén az idő való kinyílásban ellen szerzett ének	
<i>Bezzeg nagy bolondság</i>	521
NEGYVENHETEDIK, Item inventio poetica: Az ő szerelmének örök és marandó voltáról	
<i>Idővel paloták</i>	522
NEGYVENNYOLCADIK, Hogy Juliának, s nem az szerelemnek adta meg magát	
<i>Szerelem s Julia</i>	523
NEGYVENKILENCEDIK, Sokféle dolgokhoz hasonlítja magát és a szerelmet	
<i>Ha ki akar látni</i>	524
ÖTVENEDIK, Juliát hasonlítja a szerelemhez	
<i>Julia két szemem</i>	525
ÖTVENEGYEDIK, Hogy nyerte el Julia a Cupido nyilát, iját	
<i>Áldott Julia</i>	526
ÖTVENKETTŐDIK, kiben morog Cupidóra, hogy csak ígérte, s nem adja meg Juliát	
<i>Édest keserűvel</i>	528
ÖTVENHARMADIK, Az hét planétákhoz hasonlítja Juliát	
<i>Hét fő csillag vagy</i>	529
ÖTVENEGYEDIK, Dialógus, kiben úton járván az versszerző beszél Echóval	
<i>Ó, magas kősziklák</i>	530
ÖTVENÖTÖDIK, Mindezekre is a versszerző találmányokra, kiket a könyörgése után ide írt, midőn Juliától sem izenetbe, sem levélbe semmi választ nem vehetne	
<i>Mi dolog, Úristen</i>	533
ÖTVENHATODIK, kiben csak azon könyörög, látván, hogy semmi választ nem vehet tőle, hogy ottan csak ne feledkezzék el róla	
<i>Kegyes vidám szemű</i>	534
ÖTVENHETEDIK, Frustra omnibus rationibus incendendae Juliae tentatis ar-	

dentissima precatione eam in sui amorem alicere conatur variis ad persuadendum exemplis allatis	
<i>Én édes szerelmem</i>	535
ÖTVENNYOLCADIK, Videns Juliam nec oratione nec ratione in sui amorem inflammari posse, questubus miser coelum, terras et maria implet, pollicens indignabundus se nullum carmen Juliae gratia deinceps cantaturum	
<i>Ó, nagy kerek kék ég</i>	537
ÖTVENKILENCEDIK, Következik más, Zsófi nevére	
<i>Szerelem istene</i>	539
HATVANODIK, Bécsi Zsuzsánnáról s Anna-Máriáról szerzette	
<i>Az Zsuzsánna egy szép német leán</i>	540
HATVANEGYEDIK, Egy katonaének, in laudem confinium	
<i>Vitézek, mi lehet</i>	541
[HATVANKETTŐDIK], Amatorum carmen de virgine Margareta	
<i>Vitézek karjokkal</i>	543
[HATVANHARMADIK], Colloquium octo viatorum et deae Echo vocatae	
<i>Nyolc ifjú legén</i>	545
[HATVANEGYEDIK], Animum ingratitude amatae moerentem ipsemet solatur	
<i>De mit gyötresz engem</i>	546
[HATVANÖTÖDIK], Szarándoknak vagy bujdosónak való ének	
<i>Pusztában zsidókat</i>	547
[HATVANHATODIK], Valedicit patriae, amicis iisque omnibus quae habuit carissima	
<i>Ó, én édes hazám</i>	548
Valahány török bejt, kit magyar nyelvre fordítottak	549
Celia-versek	
[ELSŐ]	
Kit csak azért mível	552
[MÁSODIK] Ugyanakkor, hogy megkedveli Celiát, ekképpen könyörög mindjárt neki	
<i>Két szemem világa</i>	552
HARMADIK, kiben köszöni Cupidónak hozzá való kegyelmét, tudniillik, hogy Celiát szerelmére felgerjesztette, s kezében adta	
<i>Kegyelmes szerelem</i>	553
NEGYEDIK, kiben az Celia feredésének módját írja meg	
<i>Csudálván egy ferdőt</i>	554
ÖTÖDIK, kiben az Celia szerelméért való gyötrelméről szól	
<i>Mely csuda gyötrelmem</i>	554
In eandem fere sententiam	
<i>Kiáltok, csak bolygok</i>	555
HATODIK, kiben az szeretőjétől való elváltán kesereg	
<i>Az mely keresztyén hű</i>	555
HETEDIK, kiben az kesergő Celiáról ír	
<i>Mely keservesen kiált</i>	556
NYOLCADIK, kiben a maga ok nélkül való gyanúságában bánkódik	
<i>Ó, én bolond eszem</i>	556
In eandem fere sententiam	
<i>Vétettem ellened</i>	557
KILENCEDIK, kiben Júliához hasonlítja Celiát	
<i>Júlia szózatját</i>	557
TIZEDIK, kit egy citerás lengyel leányról szerzett	
<i>Szít Zsuzsánna tüzet</i>	559

Az Cortigianáról, Hannuska Budowskionkáról szerzett latrikánus vers	
<i>Fris szép fejér póka</i>	560
[Cím nélküli versfüzér]	561
Ennéhány Istenhez való énekek	
Hymni tres ad sacrosanctam trinitatem	562
Primus (Az Szentháromságnak első személye)	562
Hymnus secundus (Az Szentháromságnak, kinek imádkoznak)	563
Hymnus tertius (Az Szentháromságnak harmadik személye)	564
Egy könyörgés. Új. (Nincs már hová lennem)	565
Psalmi 27. Translatio (Az én jó Istenem)	566
Ex 54. Psalmo (Az te nagy nevedért)	568
Ex psalmo 42. (Mint az szomjú szarvas)	568
Psalmus 148. (Mennyei seregek)	570
Ebben a Nőé... (Segélj meg engemet)	571
Gyűjteményen kívül fennmaradt istenes énekek	572
Balassi Bálint nevére (Bizonyal esmérem...)	572
Mégis bővebb szóval... (Ó én Istenem...)	573
Deo vitae mortisque arbitro (Ó szent Isten)	575
Könyörög Istennek (Kegyelmes Isten)	576
Adj már csendességet	577
Háborúit, szíve fájalmát... (Lelkemnek hozzád való)	577
Mégis azonról (Ó, én kegyelmes Istenem)	578
Psalmus 51. (Végtelen irgalmú)	579
Gyarmati Balassi Bálintnak Thirsisnek Angelicával, Sylvanusnak Galatheával való szerelmükrül szép magyar Comedia	581
Levél a selmecebányaiakhoz. Ford. Eckhardt Sándor	609
Levél Ernő főherceghez. Ford. Eckhardt Sándor	609
Levél Ungnád Dávidhoz. Ford. Eckhardt Sándor	609
Levél Balassi Ferenchez	610
Levél Batthyány Ferenchez	610
SZAMOSKÖZY ISTVÁN	
Erdély története (részletek) Ford. Novák József	611
Bocskay István fejedelem bőkezűségéről. Ford. Geréb László	616
2. Egyházi irodalom	
SKARICZA MÁTÉ	
Szegedi Kis István élete (részlet) Ford. Kathona Géza	617
TELEGDI MIKLÓS	
Felelete Bornemisza Péternek Fejtegetés nevű könyvére (részletek)	618
Az evangéliomoknak magyarátja (részlet)	620
RÁKÓCZI ZSIGMOND	
Régtől fogván támaszkodtam uramra	621
BOGÁTI FAZAKAS MIKLÓS	
Magyar zsoltár (részletek)	622
Énekek éneke (részletek)	631
Jób könyve (részlet)	634
ISMERETLEN SZERZŐ	
Szombaton reggeli tanítás előtt	637
ALVINCI ÉNOK	
Szombaton tanítás utánra	638
PÉCHI SIMON	
Újhold napjára való ének	639
3. Népszerű reneszánsz irodalom	
ISMERETLEN SZERZŐ	
Az Béla királyrul való és az Bankó leányáruul szép história	641

ILOSVAI SELYMES PÉTER	
Az híres neves Tholdi Miklósnak jeles cselekedetiről és bajnokságáról való história	645
ENYEDI GYÖRGY	
Gismunda és Gisquardus históriája (részletek)	654
GERGEI ALBERT	
Árgirus históriája	659
HUSZTI PÉTER	
Aeneis (részlet)	682
TARDI GYÖRGY	
Szikszói győzedelem (részlet)	689
SÁRKÖZI MÁTÉ	
Katonaének	696
Moldovai Mihály deák éneke	697
ISMERETLEN SZERZŐ	
Salamon és Markalf (részletek)	699
MARTONFALVAY IMRE	
Emlékirat (részlet)	703

IV. A KÉSŐ RENESZÁNSZ (MANIERIZMUS) IRODALMA

<i>1. A reneszánsz válságának irodalma</i>	705
RIMAY JÁNOS	
Az nagyságos Gyarmathi Balassa Bálintnak Esztergam alá való készületi (részlet) .	705
Ne csudáld szívemet	708
Én édes Ilonám	709
Egy katona éneke	709
Ha az időnek igen viszátkodó felháborodott állapotja...	710
Kiben kesereg a magyar nemzetnek romlásán, s fogyásán	711
Kerekdéd ez világ	712
Sibi canit et musis	713
Az idő ósága nevel magos fákat	716
Az epicedium Darholcz Kristófhoz intézett ajánlása. Ford. Eckhardt Sándor	716
Előszó Balassi Bálint verseihez	719
Levél Rákóczi Györgyhöz	722
ILLÉSHÁZY ISTVÁN	
Ferendum et sperandum	727
ECSEDI BÁTHORY ISTVÁN	
Meditációk (részlet)	728
BOCATIUS JÁNOS	
Hadaknak iszonytató dűlásukról. Ford. Geréb László	730
Kedves a háború azoknak, akik nem ismerik. Ford. Tóth István	730
Nagyszombat városán átutazóban 1592-ben. Ford. Geréb László	731
Azokra a költőkre, akik rosszindulatúan írnak a magyar népről. Ford. Muraközy Gyula	731
A részeg katonára, aki ölében ringyót dédelget. Ford. Muraközy Gyula	731
Barátok, Bocatius sírjára ezt irjátok, ha megérdemli. Ford. Tóth István	732
Öt év börtönben (részlet) Ford. Csonka Ferenc	732
PETKI JÁNOS	
Az Virtusnak és Voluptasnak egymással való vetekedések (részlet)	734
FILICZKI JÁNOS	
Magyarország. Ford. Geréb László	737
ISMERETLEN SZERZŐ	
Pöngését koboznak	738

PATAKI FÜSÜS JÁNOS	
Királyoknak tüköre	738
PRÁGAI ANDRÁS	
Fejedelmeknek serkentő órája (részlet)	740
Sebes agynak késő sisak (részlet)	744
2. <i>Késő-humanista protestáns irodalom</i>	746
MAGYARI ISTVÁN	
Az országokban való sok romlásoknak okairól (részletek)	746
SZENCI MOLNÁR ALBERT	
Latin–magyar szótár (részlet az előszóból) Ford. Borzsák István	755
Szent Dávid zsoltárai (részletek)	758
Új magyar nyelvtan (előszó) Ford. Borzsák István	763
KANIZSAI PÁLFI JÁNOS	
148. zsoltár	764
SZEPSI CSOMBOR MÁRTON	
Europica Varietas (részletek)	766
ALVINCZI PÉTER	
Magyarország panasza (részlet)	779
THORDAI JÁNOS	
41. Zsoltár	782
42. Zsoltár	783
PÉCSVÁRADI PÉTER	
Felelet Pázmány Péternek	785
PÉCSELI KIRÁLY IMRE	
Jaj tenéked, ki prédálsz!	786
3. <i>Népszerű reneszánsz irodalom</i>	788
WATHAY FERENC	
Kilencedik ének	788
DEBRECENI S. JÁNOS	
Militaris congratulatio (Katonai üdvözet)	789
ISMERETLEN SZERZŐ	
Ének Bocskai Istvánnak szomorú haláláról	793
MISKOLCI CSULYAK ISTVÁN	
Jocoserium	796
ISMERETLEN SZERZŐ	
Cantio Gabrielis Bethlen	797
SZERELMI ÉNEKEK A BALASSI UTÁNI ÉVTIZEDEKBŐL	
Megcsal az Cupido	798
Már eljött én utam	799
Az rigónak ő szólása engem vigasztal	800
A szemeid két gyémántnál	801
Jövel az táncban én velem, én szép tarsom	801
Hajnal	802
Kertemben nyílt piros rózsám	803
Az erős mágneshez hasonlatos sólymom	803
Az egek forgási	804
Sok bűm és fáradtságim után	805
Egy bizott barátom	806
Nincs már életemnek	806
JEGYZETEK	808
FORRÁSJEGYZÉK	829
TARTALOMJEGYZÉK	831